

[Transcript] Forklart / Politidrapet som satte fyr på Frankrike

Politi drape på en 17-årig gammel franskutt har før til en bølge av protester i Frankrike. Busser og biler står i brann, bygninger blir vandaliseret og over tusen demonstranter er arrestert. Hvordan kan ett drape utløse et så voldsom drasseri over hele landet? Du hører på forklart fra Aftonposten som i sommer vil gå i dybden på minst to nyheter i uken, i dag om de vådelige opptøyende i Frankrike.

Jeg heter Sunne Søhol, og det er torsdag 6. juli.

Natt til tirsdag før i vekket, så holdt politiet en trafikk kontroll i en av Paris sin forstede som heter Nantair.

I en av bilene så satte en 17-årig gammel gutt som heitt neil. Han hadde ikke før rekord fordi han ikke gikk gammel nok til å kjøre bil, for man må være 18-årig i Frankrike som her i Norge, og han stoppa ikke for kontroll.

Rakel Hagenstrand, du er Europa-korrespondent i Aftonposten. Hva var det som skjedde da han ikke stoppet?

De to politi-mennene kjører etter han på motorsykel, og de har på serene. Til slutt så tar de han igjen på rødt lys.

Politiet bør neil om å stoppe, men bilen bare fortsetter å kjøre.

Et par minutter senere, så havner neil i ganske tett trafikk, og politi-betetene hoppa av motorsyklene sine.

De trekk i våpen, og så går de bort til bilen.

I følge politi-mennen kjørte søtnøringen inn i deg, og på grunn av det løsde han skuddet som talive av chaufføren.

Men så dukket opp en video på Twitter, og den viser noe ganske annet enn det de franske politi-folkene hadde forklart.

To politi-mennen står på foresida av en gul bil, og ingen av de som så foran bilen.

Den ene lener seg inn gjennom vinduet, og bør neil om å skru av motoren.

Den andre lener seg siden lengs over frontruta, og sikter med våpen på chaufføren.

Bilen begynner å kjøre, og så.

Politiet skiter neil på klossall gjennom ruten.

Dette har fått det til å koke over for franskmenn.

Demonstranter skiter med fireverker imot politiet, de tenner på skoler, rådhus, biler og søppelkasser.

Og i helgen som var, så kjørte noen en bil inn i huset til ordføren i en av Parisien og Forstedder, og tente på bilen.

Det følte til at både konehans og et av barna ble skadet.

Protestene har spredt seg til hele landet, og egentlig også utforbi landets grense til både Schweiz og Bryssel.

Det er unge gjennom sin salarien på de arresterete 17 år, og de meldt om deltagere helt ned i 12 år salarien.

Drape på neil var kanskje den siste drapen som fikk det til å renne over for mange franskmenn.

For nå har et elgommelt problem i en blusetopp.

Frankrikis klassekjille.

Etter 13 år som pilot, hoppet Kristine Lorang bokstavelig tallet i det.

Følte grunde drømmen og startet bastuppedriften Kuk Oslo, og i dag kan hun skilte med 9 bastur og 32 ansatte.

[Transcript] Forklart / Politidrapet som satte fyr på Frankrike

Reinskap er ikke det jeg er best på, så for meg er det opplagt at vi skal hjelpe her. Vi har en regnskapsfører som forstår vår bransje, og de hjelper oss å ta i bruk automatiseringen, og alle de smarte løsningene som finnes i regnskapsprogrammet TripleTex. Vi har brukt TripleTex sin oppstart, og kan genuint anbefale det til andre. Nå kan du prøve det veldig fleksible regnskapsprogrammet TripleTex gratis i 14 dager på TripleTex enn nå gratis.

Neil hadde algeriske opprindelse, og det de sinter for å protesterere mot nå er diskriminering, og det de mener er systematisk rasisme fra politiet siden og i det franske samfunnet generelt. Demonserantene mener tillegg at politiet bruker overdreven våldt, spesielt mot ungdomma. Det de peiker på er en fulle makt som politiet fikk etter terrorangreppene i Paris og Iniz. Etter terrorangreppene i Paris 2015, som følge av korokaturteiningene i avisen Charlie Hebdo, så endret reglene seg for politiet spruk av åpen. Da fikk politiet lov til å skyte i fem hypotetiske tilfeller, og et av det handler om når chauffører ikke lytter til politiet ordra. Det har ført til dramatisk økning i dødlige skuddveksling fra politiet, for dette er det tredje politiedrapet som har skjedd i sammenheng med trafikkontrollet i år. Størkstepartene oppfører siden 2017 ha enten vært svarte eller arabiske opphav i følge Røytas. Frankrikens problemer i dag er ikke noe nytt. For klasseskille i landet stemmer helt fra 1700-tallet og pregge fortsatt de franske samfunnet. Her er det kjellemellom rikingene i øvre klasse, de med høyre utdannelse i middelklassen, og arbeidetsklassen med laftlande yrker. Og nå protesterer de mot hvordan politiet behandler arbeidetsklassen. Noen snakker om en amerikanisering av fransk politi. Den franske avvisse eller månt skrev på lederplass at hendelsen i Frankrike minner om drapet på George Floyd. I 2020 ble Floyd drept av en kvit politiman i Minneapolis, og det følte til flere måneder med demonstrasjoner og uroligheter i USA. Og så har du en politiker fra partier de grønne i Frankrike, som har ment at det som har skjedd er at fransk politi har blitt amerikaniseret. For tidligere år har det vært flere episoder med fransk politi som kommer med voldelig trusselig mot demonstranter, for eksempel at de skal brette beina der også. Eller politifolk som slår demonstranter i ansiktet med batongene sine. Nei, du må ikke si hvordan dere kommer med det. Og i tillegg til strukturelle rasisme hos politiet, så mener demonstranterne at det foregår diskriminering på skolen og i arbeidslivet. Og midtjør det her er knyttet til Parisien forstede, så kvalitet banligøs. Det som kjenner tegnet mange av disse adrebandt bierne er veldig dårlig økonomiske kor. Det er mange som lever fattigdom, og det er veldig mange unge som ikke er fullfører av skolegangen. Og som også gjør at fire og ti ungdom har havna i arbeidsledighet. Og det er mange som føler at de har fallt utforbi det franske samfunnet. Og i tillegg er tilliten mellom deg som bor der, politiet er ofte veldig lav. Men det som ofte trekker fram som det verste er gjennom stigematiseringer og diskrimineringer mot

[Transcript] Forklart / Politidrapet som satte fyr på Frankrike

deg som bor der,
både når det gjelder klasserskyld og hudfarge.
Mange av deg som har vokst opp i disse forstedene er invandrere eller født av innvandre foreldre.
Som mye som 10% av landets innbyggere er første eller andre generasjons innvandrere.
Og de største gruppene kommer fra nordafrikanske land som Algeri, Morocco og Tunisia.
Og mange av de bor i Paris forsteder og er med og demonstrerer.
Høyere sida reagerer kraftig og mener at opprørerne er en konsekvens av veldig høy innvandring.
Og lederen av høyere partiet Republikanerne krever at statspågeskapet til opprørerne med dobbelt statspågeskap skal bli dratt inn.
Nylige startet en tidligere høyere radikal politiker en innsamlingsaksjon til familien til det nå drapsiktede politiemann.
Rundt 20 millioner kroner er nå samlet igjen.
Høyere sida har forsøkt å utnytte situasjonen nå.
Selv med å fronte sine fane saker som strengere innvandring og strengere lov og styrking av politiets rettigheter.
Og det som er litt spesielt er at andre europeisk ytterhøyere politiker har slengt seg på å ha brukt opptøyn i Frankrike til å fremme saken om strengere innvandringspolitikk i sine egne land.
Det er en kjent sak. Franskmen elsker å protestere.
De streiker, roper, går ut i gatene og brenner ting.
Under den franske revolution hadde de røde lurer og i 2018 gule vester.
De demonstrere mot urettferdighet, dyrbensin, og høyere levekostnader.
Det er en del av den franske mentaliteten.
I starten av Macron sin presidentkarriere så visste han at han kom til å få mange utfordringer.
Fordi franskmen er preg av mot det historien.
Han beskrev franskmen som kongemyrdande monarchista.
Det mener han at franskmen elsker kongen eller i dette tilfelle presidenten, men at de vil kappe av en horde hvis han gjør noe feil, for det hadde de gjort før.
Så franskmen er vant til å tyte gatene og lage bråk hvis ting ikke går i den retninger de vil, eller hvis de føler seg uruttferdig på handlet.
Nå ser du til å la roa seg litt.
Protestene blir mindre i omfang for hver dag som går, og det er ferdig som blir restert.
Med reiseråde for norske myndigheter er at reisene beveverer særlig oppmerksomhet og lyter det råde fra lokale myndigheter.
Enkelt til land, som for eksempel USA, bærer turistene om å unngå store samlinger og område der det er stor politiaktivitet i Frankrike.
Hva kommer til å se videre med disse opptøyende? Er det sånn du kan bluse opp igjen?
President Emmanuel Macron har balansert på en kniv seg den siste veken.
På den ene siden har han fått dømt drape og vist empati, men på den andre siden har han også fordømt de voldelige protestene.
Han har heller ikke direkte kommentert anklagende om rasisme-politiet.
Han har også bett foreldrene passet på barna sine,

[Transcript] Forklart / Politidrapet som satte fyr på Frankrike

og har lagt deler skylden på sosiale medier og videospill, som han mener har spilt en viktig rolle i opprøret.

Snapchat, TikTok og flere andre.

Nyligvis har han sagt noe at det ikke er uaktuelt å stenge ned sosiale medier hvis det blir flere voldelige protester.

Macron sier noe at de må se på de underliggende problemene, altså sosiale forskjeller, som har ført de voldelige opptøyende.

På spørsmålet ditt om det bluse opp igjen, så ja, det kan hende.

Den store testen blir 14. juli, altså nasjonaldagen til Frankrike, for då er folk ute i gatene og feira,

og da kan opptøyende tas seg opp igjen.

Du har hørt en podcast fra Aftonposten.

Det var Akil Haugenstrand som forklarte deg opptøyende i Frankrike.

Denne episoden er laget av producentene i Føleland,

Ola Veggesvik og meg, Sunde Søholl.

Resten av forklart er Anders Weberberg.

Lyden du hørte er rentet fra Nighetsproa AP.

Angrep 20. juni i fjord kunne ha vært avverget.

Til slutt vil dette trolig påvirke krigen,

og då særlig Ukrainas planer.

Den norske kronen ligger nå på intravenøsbehandling.

Den er ekstremt svekket. Den har det fært.

Rett og slett.

Hver dag forklarer vi en nyhetssak for deg,

så du slipper å lese igjen om alle nettavisene selv.

Og det skal vi også gjøre i hele sommer.

Mens andre har ferie, så fortsetter forklaret med to episoder i uken gjennom hele sommeren.

Og det gjør vi fra 19. juni og ut juli.

Alle episodene er fortsatt helt gratis,

og følg oss gjerne i Spotify eller der du hører på podcast,

så får du alltid vite når en ny episode er ute.

God sommer!